

FOTOS: MICHAEL JOURDAN

SVERIGE MOT NARKOTIKA

Hvert andet år afholdes i Sverige en konference, hvis mage ikke findes i resten af verden.

AF MICHAEL JOURDAN

Den skandinaviske velfærdsmodel har mange fællestræk, og i mangt og meget er det fuldstændig berettiget at tale om 'vore skandinaviske broderfolk'. Ikke kun forstår vi stort set hinanden trods sprogforskelle. Vi er også fælles om en lang række værdier og politikker, hvilket især er synligt, når ikke-skandinaver kaster et blik på vore velfærdssamfund. Men midt i dette interskandinaviske værdifællesskab er der dog også markante forskelle. En af de tydeligste afvigelser er narkotikapolitikken, og under bestemte omstændigheder har uoverensstemmelser på dette område kunnet opleves på nærmeste hold.

Danmark - Nordens enfant terrible

I alt var vi vist tre danskere blandt

over 1.000 deltagere, da jeg for første gang var til anti-narkotikamesse i Sverige: chefen for Københavns Narkotikapoliti, en behandler og undertegnede. Året var 2003, og jeg husker stadig den skepsis, vi danskere per automatik blev mødt med: 'Hvad laver I her?', udtrykte mange svenskes øjne. Man skulle være ualmindelig hårdhudet for ikke at lægge mærke til den afstandtagen fra dansk narkotikapolitik, som kom i spil, hver gang man som dansker åbnede munden og dermed afslørede sin oprindelse. Det var, som om vi danskere var en del af problemet – og ikke en del af løsningen. Uden at jeg på nogen måde havde lagt op til en meningsudveksling – og slet ikke en konfrontation – sagde flere direkte, at jeg skulle tage hjem og lukke Christiania. I mit stille sind tænkte jeg – men sagde ikke – 'så kunne I måske

lukke Barsebäck...'. Begge lukninger forekom lige urealistiske.

Set med svenske øjne har Danmark gennem flere årtier været Nordens enfant terrible med et langt, langt synderegister. Vores forholdsvis tolerante syn på brugen af hash er blevet set som slaphed over for narkotika. Indbegrebet af den danske konsekvens- og holdningsløshed har i svenske øjne været Pusherstreet på Christiania: Hvordan kunne vi tillade åben forhandling af et forbudt stof gennem mere end 30 år? Noget af et paradoks, som kan være svært at forklare.

På synderegisteret er også vores rundhændede uddeling af metadon og anden substitutionsmedicin, som af svenskerne er blevet udlagt som ligegyldighed. I følge svensk retorik har den danske sprøjteudleveringsordning ikke kun sendt et

forkert signal, men også været en politik, som fastholder narkomaner i misbrug frem for at få folk ud af deres misbrug.

Sidst, men ikke mindst, har man på den anden side af Øresund taget sig til hovedet over, at vi har kunnet drøfte og i fuld alvor overveje lægeordination af heroin. Hvordan kan kuren være det samme som problemet?

Forbuds-Sverige

Omvendt har vi i Danmark set skævt til 'Forbuds-Sverige'. Den statslige monopolisering af alkoholsalget i Sverige er i vore øjne sindbilledet på, hvor galt det kan gå. I danske øjne er Spritmonopolet et overgreb på den personlige frihed, der som bekendt sættes meget højt i Danmark.

Vi har traditionelt skelnet mellem såkaldt hårde og bløde stof-

fer, og svenskens syn på cannabis har forekommet os ude af trit med de farmakologiske realiteter. Den manglende svenske skelnen mellem brug og misbrug - som gør *al* brug af illegale stoffer til misbrug - forekommer os dramatiserende og usaglig: Hvor er lejlighedsbrug, rekreativt brug og velintegreret brug henne i den diskussion?

Den - med undtagelse af Skåne - helt manglende adgang til sterilt injektionsudstyr er med danske øjne nærmest udtryk for inhuman medicinsk tilbagestående. Den ensidige satsning på stoffrihed og den meget begrænsede eller helt manglende adgang til metadon eller anden substitutionsbehandling er noget, vi i Danmark for længst har lagt bag os til fordel for en påkrævet vifte af behandlingsformer.

Vi har i Danmark aldrig abon-

neret på smitteteori og nødvendigheden af isolation af 'smittefarlige' narkomaner. Brugen af tvang i behandlingen er - modsat i Sverige - aldrig faldet i god jord hos os. Et andet menneskesyn måske? Eller er det mere blik for resultater og omkostninger end forkromede endemål?

Svenskernes målsætning om et narkotikafrit samfund - som de stadig holder højt den dag i dag - er i danske øre udtryk for verdensfjern utopisme, mens vi selv praktiserer pragmatisk realisme.

Tilløb til tilnærmelser

Ved årets messe i Örebro i hjertet af Sverige - sådan ca. halvvejs mellem Stockholm i øst og Malmø/Gøteborg i vest - må man som messe-gænger konstatere, at stemningen nu er en anden. Med få undtagelser følte

MICHAEL JOURDAN
FILOSOF OG REDAKTØR PÅ STOF

man sig velkommen som dansker. Det skyldes nok ikke kun, at det utænkelige i mellemtiden er sket: Både Pusherstreet og Barsebäck er lukket. Forklaringen er snarere en anden: Mens byggeriet af broen over Øresund i sin tid blev set som en trussel, fordi narkoen via broen kunne flyde i rigeligere mængder ind i Sverige fra Danmark, er det, som om den færdige bro transporterer mennesker, varer og ideer begge veje. Vi er kommet nærmere hinanden.

Denne gang var det en helt anden oplevelse at være til narkomesse i Sverige, og tanker om, at vi måske kan lære noget af hinanden på dette felt og gå i dialog, er ikke længere så fjern. Modsætningerne er ikke længere helt så skarpe. Blandt de mere end 1.300 deltagere var der denne gang betydeligt flere danskere end sidst. Selv om man fortsat enkelte gange kunne blive spurgt, om man var for eller imod ('sagen'), blev man som dansker mødt med nysgerrighed og imødekommenhed. Et dansk firma havde sågar end stand, blandt de 101 stande i udstillingsområdet. Enkelte andre stande var delvis beemandet med danskere – blandt andet var en dansk pårørendeforening repræsenteret.

Brudflader findes naturligvis fortsat. Et eksempel er skadesreduktion, som stadig ikke er '*comme il faut*' i svenske sammenhænge. Men mens man for fire år siden havde et panel, hvor al skadesreduktion under én kam blev afvist som skadesproduktion, så var der nu også stande, hvor initiativer af skadesreduktionel art blev præsenteret.

Selv om Sverige som helhed stadig afviser substitutionsbehandling – hvilket blandt andet viser sig ved, at svenske opiatbrugere søger behandling i København – så var der denne gang eksempler på, at man lokalt i svenske forvaltninger i enkeltstående tilfælde nyligt havde taget det store skridt at ordinere, når folk havde været gennem mange for-gæves nedtrappinger, og egentlig så

ud til at fungere rimeligt godt med en metadonordination. At sådanne skridt var til diskussion i termer som 'hvorvidt det var rimeligt at ordinere *statsnark*' – statsnarkotika – bringer mindelser om den modstand, denne behandlingsform blev mødt med i vide kredse i 70'erne og 80'erne i Danmark. Men alene det, at diskussionen kom på dagsordenen på baggrund af ændrede konkrete praksisser, er vidnesbyrd om, at der sker ting og sager – og at større ændringer måske er på vej.

Befordrende herfor er sikkert mange ting, men at danske erfaringer spiller en vis rolle kan ikke afvises. Fra at være skræmmeeksempel er vi tilsyneladende blevet eksempel på mere kontinentale måder at gribe tingene an på – med rationaler, muligheder og resultater der ikke blankt afvises som kapitulation over for problemet.

Müssen wir auch so ein Ding haben?

Narkotikaverdenen er fuld af konferencer, men SverigeMotNarkotika er en unik begivenhed. En stor messe, hvor en række involverede myndigheder fra såvel nationalt, regionalt og lokalt niveau er til stede. Hvor mylderet af institutioner, entreprenører, bevægelser og NGO'er samt vrimmelen af frivillige organisationer – der hver især kan præsentere deres tilgang til mennesker med stofrelaterede problemer – er synlige og kontaktbare. Hvor repræsentanter for erhvervslivet med socialt ansvar præsenterer virksomheders behandlingspolitikker og mentorordninger m.m., og hvor de beredvilligt deler erfaringer og indgår partnerskaber.

Hvornår er det lige, at almindelige borgere eller folk, som arbejder professionelt med forebyggelse eller behandling, har lejlighed til i ro og mag at stille spørgsmål om narkotikarelaterede spørgsmål til toldvæsen, politi og kriminalforsorg? Hvordan danner man sig et overblik over den skønsomme vrim-

mel af private behandlingsinstitutioner? Eller overblik over offentlige behandlingstilbud? Hvornår kan praktikere stille spørgsmål til forskere – eller til formidlere og konsulenter? Hvor kan man på én gang stifte bekendtskab med sidste nyt fra stoffestningsindustrien, tale med folk fra NA – (Anonyme Narkomaner) eller med frivillige fra nogle af de mange foreninger, som gør en indsats på området?

Hvis man kommer fra Danmark er svaret: Aldrig.

Hvis man derimod er svensker er svaret: Hvert andet år!

Man imponeres af det store og folkelige engagement. Svenskernes systematik, koordination og organisering af indsatsen falder i øjnene. Alene det at organisere en sådan messe hvert andet år kræver stor dedikation, opbakning og organisationstalent. Måske kunne vi lære noget af broderfolket? Tænk, om vi i Danmark hvert andet år havde noget tilsvarende og kunne fylde Bella Centret eller Messecenter Herning... Vi behøvede ikke at kopiere alt. For eksempel ville der i Danmark givetvis være brugerorganisationer og væresteder repræsenteret – noget, der glimrede ved sit fravær i Örebro. Men forskellene til trods er Øresund ikke så dybt som tidligere.